بازنمایی آیین‌های ملی ایران در جامعه میزبان (ویراست اول)

۱. درآمد: آیین های بومی و حفظ هویت ایرانی

بین‌المللی شدن و بازتولید آیین های بومی، یکی از شاخص‌های کلیدی دیپلماسی فرهنگی و از مهم‌ترین ابزارهای حفظ هویت مهاجران در جوامع مدرن به شمار می‌رود. تجدید حیات آیین‌های باستانی در سرزمین مقصد، فراتر از یک سرگرمی ساده یا نوستالژی ای زودگذر، واجد کارکردهای عمیق روان‌شناختی، جامعه‌شناختی و هویتی است که نحوه همزیستی یک اقلیت را با ساختارهای کلان جامعه میزبان تنظیم می‌کند. این فرآیند در کشور اتریش، مسیری تاریخی و تکاملی را از پستوهای خصوصی منازل تا تالارهای رسمی دیپلماتیک طی کرده و اکنون به عنوان بخشی از تقویم فرهنگی این کشور شناخته می‌شود.

۲. تجلی دیپلماسی آیینی در ویترین چندفرهنگی وین

ثبت جهانی نوروز در فهرست میراث فرهنگی ناملموس بشریت یونسکو (۲۰۰۹) و تصویب قطعنامه مجمع عمومی سازمان ملل متحد (۲۰۱۰)، نقطه عطفی بنیادین در تغییر موقعیت این آیین از یک جشن خانگیِ مختص به یک اقلیت، به یک رویداد فرهنگی بین‌المللی بود [۱]. در اتریش، این تغییر پارادایم به‌خوبی ملموس است. تالار تاریخی شهرداری وین (Wiener Rathaus) و نهادهای مرجعی نظیر موزه فرهنگ‌های جهان (Weltmuseum Wien) به صورت متناوب میزبان مراسم رسمی نوروز با حضور مقامات عالی‌رتبه فدرال، شهرداران، دیپلمات‌ها و تکنوکرات‌های بین‌المللی بوده‌اند [۲]. تجلی بارز این «دیپلماسی آیینی» را می‌توان در رویدادهای سالانه مرکز بین‌المللی وین (VIC) مشاهده کرد؛ جایی که دیپلمات‌های ایرانی با مشارکت مقامات ارشد سازمان‌های مستقر در وین (نظیر اوپک)، بستری فراملی برای نمایش تساهل فرهنگی و صلح‌طلبی ایجاد می‌کنند. این پذیرش و استقبال رسمی سبب شده است که جامعه میزبان (اتریش)، نوروز یا یلدا را نه به عنوان مناسک مذهبی یا ایدئولوژیک خاورمیانه‌ای، بلکه به عنوان نمادهایی از پویایی سنتی، همگرایی با طبیعت و تکثرگرایی جامعه ایرانی بازشناسی کند. این جشنواره ها امروزه به ویترینی تعاملی برای معرفی موسیقی دستگاهی، هنرهای تجسمی معاصر، و کالبدشکافی مفاهیم نمادین سفره هفت‌سین تبدیل شده‌اند.

۳. کارکردهای برگزاری آیین های ملی از منظر جامعه شناسی دیاسپورا

از منظر جامعه‌شناسی دیاسپورا (مهاجرت)، برگزاری این آیین‌ها سه کارکرد موازی و حیاتی دارد:

- **نخست:** بازتولید هویت و تقویت همبستگی درون‌گروهی برای نسل اول که نیازمند لنگرگاه‌های عاطفی برای پیوند با وطن است.
- **دوم:** بازآفرینی زبانی و انتقال میراث ناملموس به نسل دوم و سوم که در سیستم آموزشی اتریش پرورش یافته‌اند.
- **سوم:** کلیشه‌زدایی ساختاری (De-stereotyping) در ذهنیت شهروندان اتریشی از طریق ارائه چهره‌ای مدنی، هنرمندانه و منسجم از جامعه ایرانی [۳][۴].

٤. جمع‌بندی: آیین های ملی؛ سپری هویتی در برابر هضم فرهنگی مطلق

دگردیسی آیین‌های ملی نظیر نوروز از فضاهای پنهان خانوادگی به جشنواره های رسمی و عمومی شهری، نشان‌دهنده ظرفیت بالای تکثرگرایی و پذیرش چندفرهنگی در جامعه اتریش است. این مناسک در نهایت به عنوان یک «سپر هویتی» و همزمان یک «پل ارتباطی» عمل می‌کنند که مهاجر را در برابر فرآیند هضم و یکسان سازی مطلق (Assimilation) محافظت کرده و امکان ادغام پویا و محترمانه (Integration) را در کالبد فرهنگی جامعه میزبان فراهم می‌سازند.

منابع و مآخذ

- [1] UN General Assembly: «Resolution A/RES/64/253». 23 February 2010.
- [2] Stadt Wien: «Nowruz in Wien - Interkulturelle Feste». wien.gv.at. (2024).
- [3] Hobsbawm, Eric / Ranger, Terence: «The Invention of Tradition». Cambridge University Press, 1983.
- [4] Naficy, Hamid: «The Making of Exile Cultures: Iranian Television in Los Angeles». University of Minnesota Press, 1993.